

30. MAI 1961

Omformingen av samfunnet skjer jevnt og sikkert

På Landsorganisasjonens kongress 30. mai 1961 redegjorde statsminister Gerhardsen for noen av de viktigste resultater som var nådd under arbeiderstyret i Norge:

Bare i den siste 4-års periode er produksjonen i landet økt med 16 prosent, trygdesystemet er bygd ut med ny forsørgertrygd for barn, uføretrygd og yrkesskadetrygd, mens satsene i de tidligere trygder er vesentlig forhøyet. Trygdene gir nå de trygdede ca. 2 ¼ milliard kroner årlig, en stigning på nesten 60 prosent i 4-års perioden. Det er kommet til 4000 nye sykehusplasser, og et stort antall pleiehjemsplasser. Det er bygd 107 000 nye leiligheter, og en tredjepart av det norske folk bor nå i boliger bygd etter krigen. Elevtallet ved de videregående skoler har økt med eksplosiv fart, bare på 3 år med nesten 50 000 eller 40 prosent.

Statsministeren understreket at de sosiale og kulturelle reformer var et ledd i den utjevning av levevilkårene som er et hovedmål for arbeiderbevegelsen. Han framhevet at inntektsutjæmningen ikke kunne være nådd ved offentlige tiltak alene. Den var også i høy grad et resultat av fagbevegelsens store og årelange innsats. Han sa videre bl. a.:

Nettopp på dette område er samarbeidet mellom den politiske og faglige bevegelse av avgjørende betydning. De offentlige og faglige tiltak supplerer hverandre.

De resultater som norsk arbeiderbevegelse — parti og fagorganisasjon sammen — har oppnådd, bør vurderes også i en større sammenheng. Vår bevegelse har stilt seg som mål å lede utviklingen fram til et nytt samfunn, som skal hvile på solidaritet og være uten klasseskiller.

Vi kan se at samfunnsstrukturen og samfunnsstenkningen har forandret seg sterkt i vår tid. Utviklingen har lenge foregått i samsvar med vår målsetting og det norske samfunnet blir gradvis omformet.

Det er en kjensgjerning at hele det økonomiske liv blir mer og mer samordnet for å tjene de felles interesser hos hele folket. Samfunnets organer får stadig større innflytelse over produksjon, investeringer og inntektsfordeling. Fagforeninger, kooperative sammenslutninger — produksjonsutvalg og andre organer bidrar til demokratisk kontroll nedenfra.

Mer enn en tredjepart av nasjonalinntekten passerer i dag de offentlige budsjetter. Det at samfunnet disponerer så store summer, gjør sitt til at det økonomiske liv utvikler seg i demokratisk retning, og er en vesentlig forutsetning for den alminnelige inntektsutjamning.

I kredittlivet har det funnet sted en maktforskyvning av stor rekkevidde. Vi har etter hvert fått en rekke statsbanker som stadig har utvidet sin virksomhet, og som i dag sitter med 40 prosent av alle bankutlån i landet. Det er et tall som forteller meget. Samtidig er virksomheten til de øvrige banker og kredittinstitusjoner blitt mer og mer samordnet ut fra samfunnsmessige hensyn. Det skjer ved kredittavtaler mellom staten og bankene og ved den sentrale samarbeidsnemnd i Oslo. Vi har nylig fått en ny femårig kredittavtale som slår fast at bankene ikke må innrette sin virksomhet bare etter privatøkonomiske synspunkter, men at de også skal la samfunnsøkonomiske hensyn være avgjørende for sine disposisjoner.

Til slutt vil jeg nevne det samarbeid som har utviklet seg i det økonomiske liv. Her har vi kanskje den viktigste strukturendring som har funnet sted i vårt samfunn. Det er et samarbeid, hvor staten, kommunene, næringsorganisasjonene, kooperasjonen og fagbevegelsen tar del, og som dels skjer ved hjelp av faste utvalg og komitéer, men like meget i uformelle former. Dette vidt forgrenede samarbeid setter mer og mer preg på samfunnet, og det er nesten ikke nødvendig å forklare hvordan en slik utvikling mer enn noe annet bidrar til en demokratisering og til å skape forståelse for solidaritetstanken.